

พระราชบัญญัติ
จดทะเบียนเครื่องจักร
พ.ศ. 2514

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่าโดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนเครื่องจักร เพื่อให้เครื่องจักรเป็นสังหาริมทรัพย์ที่สามารถจดทะเบียนจำนองและทำนิติกรรมอื่นได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภาดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติจดทะเบียนเครื่องจักร พ.ศ. 2514"

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

"เครื่องจักร" หมายความว่า สิ่งที่ประกอบด้วยชิ้นส่วนหลายชิ้นสำหรับใช้ก่อกำเนิดพลังงานเปลี่ยนแปลงสภาพพลังงาน หรือ ส่งพลังงาน ทั้งนี้ด้วยกำลังน้ำ ไอน้ำ เชื้อเพลิง ลม ก๊าซ ไฟฟ้าหรือพลังงานอื่นใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน และหมายความรวมถึงอุปกรณ์ไฟฟ้ล ีล ีล สายพาน เพลา เกียร์ หรือสิ่งอื่นที่ทำงานสนองกัน

"เจ้าของ" หมายความว่าผู้ถือกรรมสิทธิ์

"จดทะเบียนเครื่องจักร" หมายความว่า การจดทะเบียนกรรมสิทธิ์เครื่องจักรและหรือการจดทะเบียนนิติกรรมอื่นเกี่ยวกับเครื่องจักรในภายหลัง

"นายทะเบียน" หมายความว่า นายทะเบียนเครื่องจักรกลาง หรือนายทะเบียนเครื่องจักรประจำจังหวัดแล้วแต่กรณี

"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า นายทะเบียนและเจ้าพนักงาน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 4 เครื่องจักรใดที่จะจดทะเบียนกรรมสิทธิ์ได้ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 5 เครื่องจักรใดเมื่อได้จดทะเบียนกรรมสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว ให้ถือว่าเป็นสังหาริมทรัพย์ที่จำนองได้ตามมาตรา 703 (4) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และให้นำ บทบัญญัติมาตรา 1299 มาตรา 1300 และมาตรา 1301 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 6 เจ้าของเครื่องจักรใดประสงค์จะจดทะเบียนเครื่องจักร ให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 7 ให้จัดตั้งสำนักงานทะเบียนเครื่องจักรกลางขึ้นในกระทรวงอุตสาหกรรมมีอำนาจหน้าที่ในการจดทะเบียนเครื่องจักรทุกจังหวัดและมีหน้าที่ควบคุมสำนักงานทะเบียนเครื่องจักรประจำจังหวัดที่จะได้จัดตั้งขึ้นให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ออกประกาศในราชกิจจานุเบกษาจัดตั้งสำนักงานทะเบียนเครื่องจักรรัฐมนตรีมีอำนาจประจำจังหวัด โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการจดทะเบียนเครื่องจักรในจังหวัดนั้น หรือจะให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ในจังหวัดอื่นใดด้วยก็ได้ให้มีนายทะเบียนเครื่องจักรกลางในสำนักงานทะเบียนเครื่องจักรกลาง และมีนายทะเบียนเครื่องจักรประจำจังหวัดในสำนักงานทะเบียนเครื่องจักรประจำจังหวัดและให้นายทะเบียนเครื่องจักรกลางมีหน้าที่ควบคุมสำนักงานทะเบียนเครื่องจักรประจำจังหวัดด้วยให้นายทะเบียนเครื่องจักรกลางและนายทะเบียนเครื่องจักรประจำจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ ในการจดทะเบียนเครื่องจักร

มาตรา 8 หลักเกณฑ์ วิธีการและแบบในการจดทะเบียนเครื่องจักร รวมตลอดถึงการประทับหรือทำเครื่องหมายจดทะเบียนไว้ที่เครื่องจักรและการออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเครื่องจักรให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 9 ในการดำเนินการจดทะเบียนกรรมสิทธิ์เครื่องจักร ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสอบถามข้อเท็จจริงและให้ผู้ขอจดทะเบียนส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องหรือนำบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำได้ตามความจำเป็น ถ้ามีกรณีเป็นที่ควรเชื่อได้ว่าการขอจดทะเบียนนั้นไม่ถูกต้องนายทะเบียนอาจปฏิเสธการขอจดทะเบียนนั้นเสียได้ โดยแจ้งเหตุที่ไม่ถูกต้องเป็นหนังสือแก่ผู้ขอจดทะเบียนเมื่อการขอจดทะเบียนนั้นเป็นการถูกต้อง ให้นายทะเบียนออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเครื่องจักรให้

มาตรา 10 ถ้าหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเครื่องจักรสูญหายหรือถูกทำลายให้ผู้ถือหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนยื่นคำขอรับใบแทนต่อนายทะเบียนที่ได้ออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนนั้น

ใบแทนให้มีข้อความและรายการเช่นเดียวกับหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียน

มาตรา 11 เจ้าของเครื่องจักรที่ได้จดทะเบียนไว้ตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว ประสงค์จะย้ายเครื่องจักรไปจากที่ตั้งเดิม แต่ยังคงอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงานทะเบียนเดียวกันให้แจ้งเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ได้จดทะเบียนไว้ขอย้ายเครื่องจักรและแจ้งวันที่จะย้ายเครื่องจักรเสร็จในการนี้ให้นำหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเครื่องจักรกับแผนผัง รายการเครื่องจักรที่จะย้ายไปตั้งใหม่มาให้นายทะเบียนตรวจสอบด้วย เมื่อได้ย้ายเสร็จแล้วให้แก้ไขทะเบียนให้ถูกต้องในกรณีจะย้ายเครื่องจักร ไปอยู่ ณ ที่ตั้งใหม่ภายในอำนาจที่ของสำนักงานทะเบียนต่างแห่งกัน ให้เจ้าของเครื่องจักรปฏิบัติตามความในวรรคหนึ่ง และให้นายทะเบียนแห่งท้องที่ที่เครื่องจักรได้

จดทะเบียนไว้แจ้งไปยังนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่เครื่องจักรนั้นจะย้ายไปตั้งใหม่ แล้วให้นายทะเบียนออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเครื่องจักรให้ใหม่

ในการย้ายเครื่องจักรที่ได้จดทะเบียนจำนวนไว้แล้ว ให้เจ้าของเครื่องจักรนำหนังสือยินยอมของผู้รับจ้างมาแสดงต่อนายทะเบียน และให้ถือว่า เครื่องจักรที่ย้ายไปนั้นยังคิดสิทธิจำนองสืบเนื่องกันไปด้วย

มาตรา 12 ในกรณีที่เครื่องจักรที่ได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว ได้มีการเปลี่ยนแปลงในสารสำคัญไปจากรายการที่ได้จดทะเบียนไว้ ให้ผู้ถือหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเกี่ยวกับเครื่องจักรนำหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนมาของจดทะเบียนใหม่ต่อนายทะเบียนที่ได้ออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนนั้น ภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงในการเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งของเครื่องจักรที่ได้จดทะเบียนจำนวนไว้แล้ว ให้เจ้าของเครื่องจักรนำหนังสือยินยอมของผู้รับจ้างมาแสดงต่อนายทะเบียนและให้ถือว่าทรัพย์สินที่ได้เปลี่ยนไปนั้น เป็นทรัพย์สินจำนองแทนที่ทรัพย์สินเดิม

มาตรา 13 ในกรณีไถ่ถอนการจำนองหรือการขายฝาก ซึ่งเครื่องจักรที่ได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติแล้ว ให้เจ้าของหรือผู้ขายฝากซึ่งเครื่องจักร นำหลักฐานแสดงการไถ่ถอนการจำนองหรือการขายฝากของผู้รับจ้างหรือผู้รับซื้อฝากพร้อมกับหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเครื่องจักร มาของจดทะเบียนการไถ่ถอนต่อนายทะเบียน ที่ได้ออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนนั้น

เมื่อนายทะเบียนตรวจเป็นการถูกต้อง ก็ให้จดลงในหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนให้ปรากฏการไถ่ถอนนั้น

มาตรา 14 ผู้ใด เมื่อได้เสียค่าธรรมเนียมแล้ว ชอบที่จะตรวจเอกสารซึ่งนายทะเบียนเก็บรักษาไว้ได้ หรือจะขอคัดสำเนาเอกสารฉบับใด ๆ พร้อมด้วยคำรับรองว่าถูกต้องมอบให้ก็ได้

มาตรา 15 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 11 หรือมาตรา 12 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

มาตรา 16 การกระทำความผิดตามมาตรา 15 ถ้าเป็นเครื่องจักรที่ได้จดทะเบียนจำนวนไว้แล้ว และการกระทำนั้นเป็นไปโดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้รับจ้างผู้กระทำความผิดระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 17 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจแต่งตั้งนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ และกำหนดกิจการเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ถนอม กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี

บัญชีอัตราค่าธรรมเนียม

เลขลำดับ	รายการ	อัตราค่าธรรมเนียมไม่เกิน
1.	ค่าจดทะเบียนกรรมสิทธิ์เครื่องจักร ละ	500 บาท หรือถ้าจดทะเบียน หลายเครื่องในโรงงานเดียว และคราวเดียวกัน ไม่เกิน 5,000.- บาท
2.	ค่าออกใบแทนหนังสือสำคัญแสดง การ จดทะเบียนเครื่องจักร ฉบับละ	20 บาท
3.	ค่าเครื่องหมายการจดทะเบียนซึ่ง เจ้าพนักงาน ได้ประทับหรือคำไว้ที่เครื่องจักร เครื่องหมายละ	50 บาท หรือถ้าประทับหรือ ทำไว้หลายเครื่องในโรงงาน เดียวและคราวเดียวกัน ไม่เกิน 500.- บาท
4.	ค่าจดทะเบียนใหม่ตามมาตรา 11 หรือ มาตรา 12 ครั้งละ	50 บาท
5.	ค่าจดทะเบียนการจำนองเครื่องจักร	พันละ 1 ของจำนวนเงินที่ จำนองแต่อย่างสูงไม่เกิน 50,000.- บาท
6.	ค่าจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม เครื่องจักรที่ได้ จดทะเบียนแล้ว อย่างอื่นนอกจาก จำนอง ครั้งละ	50 บาท
7.	ค่าคำขอหรือแบบพิมพ์ต่าง ๆ ฉบับ ละ	1 บาท

8.	ค่าตรวจเอกสารซึ่งนายทะเบียน เก็บรักษาไว้ ครั้งละ	5 บาท
9.	ค่าคัดสำเนาเอกสารพร้อมด้วยคำ รับรองว่า ถูกต้อง หน้าละ	5 บาท

หมายเหตุ: เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ โดยที่ในปัจจุบันการจ้างเครื่องจักร
ไม่อาจกระทำได้ตามนัยแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพราะเครื่องจักรมิใช่สังหา-
ริมทรัพย์ซึ่งได้จดทะเบียนไว้แล้วตามกฎหมาย จึงสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยจดทะเบียน
เครื่องจักรขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมนำเครื่องจักรที่ได้จดทะเบียนแล้ว
ไปจ้างงได้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมมีเงินทุนสำหรับดำเนินกิจการเพิ่มมากขึ้น
อันจำเป็นประโยชน์แก่การพัฒนาประเทศในด้านอุตสาหกรรม
